# ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τρίτο τμήμα)
της 11ης Ιανουαρίου 2007 *

Στην υπόθεση C-208/05,

με αντικείμενο αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 234 ΕΚ, που υπέβαλε το Sozialgericht Berlin (Γερμανία) με απόφαση της 11ης Απριλίου 2005, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 12 Μαΐου 2005, στο πλαίσιο της διαδικασίας

**ITC Innovative Technology Center GmbH**

κατά

**Bundesagentur für Arbeit,**

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμήμα),

συγκείμενο από τους A. Rosas, πρόεδρο τμήματος, A. Borg Barthet, J. Malenovský, U. Lõhmus και A. Ó Caoimh (εισηγητή), δικαστές,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

γενικός εισαγγελέας: P. Léger
γραμματέας: L. Hewlett, κύρια υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 4ης Μαΐου 2006,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

— η ITC Innovative Technology Center GmbH, εκπροσωπούμενη από τον L. A. Wenderoth, Rechtsanwalt,

— η Γερμανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον M. Lumma και την C. Schulze-Bahr,

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τον V. Kreuschitz και την I. Kaufmann-Bühler,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 5ης Οκτωβρίου 2006,

εκδίδει την ακόλουθη

## Απόφαση

1 Η αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία των άρθρων 18 ΕΚ, 39 ΕΚ, 49 ΕΚ και 87 ΕΚ, του τελευταίου δε σε συνδυασμό με τα άρθρα 81 ΕΚ, 85 ΕΚ και 86 ΕΚ, καθώς και των άρθρων 3 και 7 του κανονισμού (ΕΟΚ) 1612/68 του Συμβουλίου, της 15ης Οκτωβρίου 1968, περί ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων στο εσωτερικό της Κοινότητας (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/001, σ. 33).

2 Η αίτηση υποβάλλεται στο πλαίσιο εκδικάσεως διαφοράς μεταξύ της ITC Innovative Technology Center GmbH (στο εξής: ITC), ιδιωτικού γραφείου ευρέσεως εργασίας με έδρα στη Γερμανία και της Bundesagentur für Arbeit (Ομοσπονδιακής Υπηρεσίας Απασχολήσεως, στο εξής: Bundesagentur), αναφορικά με την άρνηση της δεύτερης να πληρώσει στην ITC διατακτική ευρέσεως εργασίας με το αιτιολογικό ότι η θέση απασχολήσεως στην οποία τοποθέτησε τον αιτούντα εργασία δεν συνεπαγόταν υπαγωγή στο σύστημα υποχρεωτικής καταβολής εισφορών κοινωνικής ασφαλίσεως στη Γερμανία.

## Το νομικό πλαίσιο

### *Η κοινοτική νομοθεσία*

3 Κατά το άρθρο 1, παράγραφος 1, του κανονισμού 1612/68:

«1. Κάθε υπήκοος κράτους μέλους, ανεξαρτήτως του τόπου διαμονής του, έχει το δικαίωμα να αναλαμβάνει μισθωτή δραστηριότητα και να την ασκεί στην επικράτεια άλλου κράτους μέλους, συμφώνως προς τις νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις που ρυθμίζουν την απασχόληση των ημεδαπών εργαζομένων του κράτους αυτού.»

4 Το άρθρο 2 του κανονισμού αυτού ορίζει:

«Κάθε υπήκοος κράτους μέλους και κάθε εργοδότης που ασκεί δραστηριότητα στην επικράτεια κράτους μέλους δύνανται ν' ανταλλάσσουν μεταξύ τους αιτήσεις ζητήσεως και προσφοράς εργασίας, να συνάπτουν συμβάσεις εργασίας και να τις εκτελούν, συμφώνως προς τις ισχύουσες νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις, χωρίς να δύναται να προκύψει εξ αυτού διάκριση.»

5 Το άρθρο 3 του κανονισμού 1612/68 ορίζει:

«1. Στο πλαίσιο του παρόντος κανονισμού, δεν εφαρμόζονται οι νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις ή οι διοικητικές πρακτικές κράτους μέλους:

— οι οποίες περιορίζουν ή εξαρτούν από όρους, που δεν προβλέπονται για τους ημεδαπούς, τη ζήτηση και την προσφορά εργασίας, την πρόσληψη σε απασχόληση και την άσκησή της από τους αλλοδαπούς,

— οι οποίες, αν και εφαρμόζονται ανεξαρτήτως ιθαγενείας, έχουν ως αποκλειστικό ή κύριο σκοπό ή αποτέλεσμα να αποκλείουν τους υπηκόους των άλλων κρατών μελών από την προσφερόμενη απασχόληση.

[...]»

6 Το άρθρο 7, παράγραφοι 1 και 2, του κανονισμού αυτού ορίζει:

«1. Ο εργαζόμενος υπήκοος ενός κράτους μέλους δεν δύναται στην επικράτεια των άλλων κρατών μελών να έχει, λόγω της ιθαγενείας του, διαφορετική μεταχείριση από τους ημεδαπούς εργαζομένους, ως προς τους όρους απασχολήσεως και εργασίας, ιδίως όσον αφορά την αμοιβή, την απόλυση, την επαγγελματική επανένταξη ή την επαναπασχόληση αν έχει καταστεί άνεργος.

2. Απολαύει των ιδίων κοινωνικών και φορολογικών πλεονεκτημάτων με τους ημεδαπούς εργαζομένους.»

*Η εθνική νομοθεσία*

7 Ο κώδικας κοινωνικής ασφαλίσεως (Sozialgesetzbuch, στο εξής: SGB) ορίζει με το άρθρο 421g του βιβλίου III (στο εξής: SGB III):

«(1) Μισθωτοί δικαιούμενοι επιδόματος ή κοινωνικής ενισχύσεως λόγω ανεργίας οι οποίοι δεν έχουν βρει θέση απασχολήσεως μετά περίοδο ανεργίας τριών μηνών, ή μισθωτοί απασχολούμενοι σε θέση εργασίας για την οποία καταβάλλεται ενίσχυση στο πλαίσιο των μέτρων για τη δημιουργία θέσεων απασχολήσεως ή για τη διαρθρωτική προσαρμογή δυνάμει του έκτου τμήματος του έκτου κεφαλαίου δικαιούνται διατακτικής ευρέσεως εργασίας. Η Bundesagentur με τη χορήγηση της διατακτικής αυτής αναλαμβάνει την υποχρέωση να καταβάλει, σύμφωνα με τις διατάξεις που ακολουθούν, την προμήθεια που δικαιούται ο μεσολαβητής στις υπηρεσίες του οποίου προσέφυγε ο μισθωτός και ο οποίος τοποθέτησε τον μισθωτό σε θέση απασχολήσεως υποκείμενη σε υποχρεωτικές εισφορές κοινωνικής ασφαλίσεως, για χρόνο εβδομαδιαίας εργασίας τουλάχιστον 15 ωρών. Η διατακτική ευρέσεως εργασίας ισχύει για διαδοχικές περιόδους τριών μηνών.

[...]»

8 Κατά το άρθρο 1 του βιβλίου IV του SGB (στο εξής: SGB IV):

«(1) [...] Οι διατάξεις του παρόντος βιβλίου, πλην του πρώτου και δεύτερου τίτλου του τέταρτου τμήματος και του πέμπτου τμήματος, εφαρμόζονται, επίσης, επί των μέτρων προωθήσεως της απασχολήσεως.

[...]»

9 Το άρθρο 3 του SGB IV ορίζει:

«Οι διατάξεις περί υποχρεωτικής ασφαλίσεως και περί δικαιώματος ασφαλίσεως εφαρμόζονται,

1. εφόσον προϋποθέτουν μισθωτή ή μη μισθωτή δραστηριότητα, επί όλων εκείνων οι οποίοι ασκούν μισθωτή ή μη μισθωτή δραστηριότητα εμπίπτουσα στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος κώδικα,

[...]»

10 Κατά το άρθρο 30 του βιβλίου I του SGB:

«(1) Οι διατάξεις του παρόντος κώδικα εφαρμόζονται επί όλων εκείνων που έχουν την κατοικία ή τη συνήθη διαμονή τους εντός του εδαφικού πεδίου εφαρμογής του.

(2) Οι διατάξεις αυτές εφαρμόζονται υπό την επιφύλαξη των κανόνων του υπερεθνικού ή του διεθνούς δικαίου.

[...]»

## Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

11 Στις 27 Αυγούστου 2003, η ITC συνήψε σύμβαση ευρέσεως θέσεως απασχολήσεως με τον αιτούντα εργασία Halacz. Βάσει της συμβάσεως αυτής, η ITC ανέλαβε την υποχρέωση να παράσχει στον δεύτερο αρωγή για την εξεύρεση θέσεως απασχολήσεως υποκείμενης σε υποχρεωτικές εισφορές κοινωνικής ασφαλίσεως και να διεκπεραιώσει όλες τις απαιτούμενες διατυπώσεις για μια τέτοια τοποθέτηση.

12 Ο Halacz παρουσίασε στην ITC τη διατακτική ευρέσεως εργασίας που του είχε χορηγήσει η Bundesagentur. Σ' αυτή διευκρινιζόταν ότι ο αιτών εργασία μπορούσε να προσφύγει στις υπηρεσίες ενός ή περισσοτέρων μεσολαβητών της επιλογής του και ότι το αναγραφόμενο στη διατακτική ποσό θα καταβληθεί στον ιδιωτικό μεσολαβητή που θα του εξεύρει θέση απασχολήσεως. Κατά τις σχετικές διατάξεις του SGB III, η αμοιβή καταβάλλεται υπό την προϋπόθεση, μεταξύ άλλων, ότι η θέση απασχολήσεως υπόκειται σε υποχρεωτικές εισφορές κοινωνικής ασφαλίσεως και ότι ο χρόνος εργασίας ανέρχεται σε δεκαπέντε τουλάχιστον ώρες εβδομαδιαίως, η δε συμφωνηθείσα διάρκεια απασχολήσεως ανέρχεται σε τρεις τουλάχιστον μήνες.

13 Στις 3 Σεπτεμβρίου 2003, κατόπιν μεσολαβήσεως της ITC, ο Halacz συνήψε σύμβαση εργασίας ορισμένου χρόνου με εταιρία εγκατεστημένη στις Κάτω Χώρες, για την περίοδο από τις 4 Σεπτεμβρίου 2003 έως τις 4 Μαρτίου 2004. Η εταιρία αυτή βεβαίωσε ότι επρόκειτο για θέση απασχολήσεως υποκείμενη σε υποχρεωτικές εισφορές κοινωνικής ασφαλίσεως και ότι η διάρκεια εργασίας ανερχόταν σε δεκαπέντε τουλάχιστον ώρες εβδομαδιαίως.

14 Με έγγραφο της 15ης Σεπτεμβρίου 2003, η ITC ζήτησε από την Bundesagentur να της καταβάλει, αρχικώς, το ποσό των 1 000 ευρώ, σύμφωνα με τη διατακτική ευρέσεως εργασίας που παραλλήλως κατέθεσε. Η Bundesagentur απέρριψε το αίτημα αυτό με διοικητική απόφαση της 2ας Οκτωβρίου 2003, με το αιτιολογικό ότι ο Halacz δεν τοποθετήθηκε σε θέση απασχολήσεως υποκείμενη σε υποχρεωτικές εισφορές κοινωνικής ασφαλίσεως εντός της γερμανικής επικράτειας.

15 Η διοικητική ένσταση που υπέβαλε 16 Οκτωβρίου 2003 η ITC απορρίφθηκε από την Bundesagentur με διοικητική απόφαση της 27ης Οκτωβρίου 2003, με το αιτιολογικό ότι η έννοια της υποχρεωτικής κοινωνικής ασφαλίσεως ορίζεται στα άρθρα 1, 2 και 3 του SGB IV, διατάξεις οι οποίες διέπουν, επίσης, το SGB III. Συνεπώς, οι διατάξεις περί υποχρεωτικής κοινωνικής ασφαλίσεως έχουν εφαρμογή επί όλων εκείνων οι οποίοι συνάπτουν σχέση εργασίας εντός του εδαφικού πεδίου εφαρμογής του SGB, δηλαδή εντός της γερμανικής επικράτειας.

16 Στις 14 Νοεμβρίου 2003, η ITC άσκησε ενώπιον του Sozialgericht Berlin προσφυγή περί ακυρώσεως κατά της αποφάσεως της Bundesagentur, της 2ας Οκτωβρίου 2003, όπως αυτή επιβεβαιώθηκε με την απόφαση της 27ης Οκτωβρίου 2003 επί της διοικητικής της ενστάσεως.

17 Υπογραμμίζοντας ότι το άρθρο 421g, παράγραφος 1, δεύτερη περίοδος, του SGB III επιδέχεται ερμηνείας σύμφωνης προς το κοινοτικό δίκαιο, το δικαστήριο αυτό διαπιστώνει ότι, κατ' εφαρμογήν της γερμανικής μόνο νομοθεσίας, η διάταξη αυτή εφαρμόζεται αποκλειστικώς επί των θέσεων απασχολήσεως εντός του εδαφικού πεδίου εφαρμογής του SGB.

18 Υπό τις προϋποθέσεις αυτές, το Sozialgericht Berlin αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Κατά πόσον ερμηνεία του άρθρου 421g, παράγραφος 1, δεύτερη περίοδος, του SGB III υπό την έννοια ότι ως υπαγόμενη σε υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση απασχόληση εκλαμβάνεται μόνον απασχόληση εντασσόμενη στο πεδίο εφαρμογής του [SGB] παραβιάζει το κοινοτικό δίκαιο που προστατεύει την ελεύθερη κυκλοφορία, όπως αυτή ρυθμίζεται κυρίως στα άρθρα 18 ΕΚ και 39 ΕΚ, καθώς και 3 και 7 του κανονισμού (ΕΟΚ) 1612/68;

2) α) Κατά πόσον είναι δυνατή και επιβεβλημένη η σύμφωνη προς το κοινοτικό δίκαιο ερμηνεία αυτής της διατάξεως προς αποφυγή ενδεχόμενης παραβιάσεως που προκαλείται στην εκτιθέμενη στο πρώτο ερώτημα περίπτωση;

β) Στο μέτρο που δεν είναι δυνατή και/ή επιβεβλημένη η σύμφωνη προς το κοινοτικό δίκαιο ερμηνεία, κατά πόσον το άρθρο 421g, παράγραφος 1, δεύτερη περίοδος, του SGB III παραβιάζει τους κανόνες του κοινοτικού δικαίου που κατοχυρώνουν την ελεύθερη κυκλοφορία;

3) Κατά πόσον ερμηνεία του άρθρου 421g, παράγραφος 1, δεύτερη περίοδος, του SGB III υπό την έννοια ότι ως απασχόληση υπαγόμενη σε υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση πρέπει να νοηθεί μόνον αυτή που ασκείται εντός του πεδίου εδαφικής εφαρμογής του [SGB] παραβιάζει τους κανόνες του κοινοτικού δικαίου που κατοχυρώνουν την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών και τον ελεύθερο ανταγωνισμό, ιδίως τα άρθρα 49 ΕΚ, 50 ΕΚ και 87 ΕΚ, σε συνδυασμό με τα άρθρα 81 ΕΚ, 85 ΕΚ και 86 ΕΚ ή άλλους κανόνες του κοινοτικού δικαίου;

4) α) Κατά πόσον είναι δυνατή και επιβεβλημένη η σύμφωνη προς το κοινοτικό δίκαιο ερμηνεία της διατάξεως προς αποτροπή τυχόν παραβάσεως στην εκτιθέμενη στο τρίτο ερώτημα περίπτωση;

β) Στο μέτρο που δεν είναι δυνατή και/ή επιβεβλημένη η σύμφωνη προς το κοινοτικό δίκαιο ερμηνεία, κατά πόσον το άρθρο 421g, παράγραφος 1, δεύτερη περίοδος, του SGB III αντιβαίνει προς το κοινοτικό δίκαιο, καθόσον δεν κατοχυρώνει την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων;»

## Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

*Επί του πρώτου ερωτήματος και επί του δευτέρου ερωτήματος, στοιχείο β΄, που αφορούν την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων*

19 Με τα ερωτήματα αυτά, το αιτούν δικαστήριο ερωτά, ουσιαστικώς, αν το άρθρο 39 ΕΚ, καθώς και τα άρθρα 3 και 7 του κανονισμού 1612/68 απαγορεύουν διάταξη εθνικής νομοθεσίας, όπως αυτή του άρθρου 421g, παράγραφος 1, δεύτερη περίοδος, του SGB III, κατά την οποία η καταβολή εκ μέρους κράτους μέλους σε ιδιωτικό γραφείο ευρέσεως εργασίας της οφειλόμενης από τον αιτούντα εργασία προς το γραφείο αυτό αμοιβής για την εξεύρεση θέσεως απασχολήσεως εξαρτάται από την προϋπόθεση ότι η εξευρεθείσα από τον μεσολαβητή αυτόν θέση υπόκειται σε υποχρεωτικές εισφορές κοινωνικής ασφαλίσεως εντός του εδάφους αυτού του κράτους.

20 Πρώτον, πρέπει να δοθεί απάντηση στο επιχείρημα της Γερμανικής Κυβερνήσεως ότι ιδιωτικό γραφείο ευρέσεως εργασίας, όπως η ITC, δεν μπορεί να επικαλείται το άρθρο 39 ΕΚ ή τον κανονισμό 1612/68 επειδή, καθόσον ενεργεί με την ιδιότητα του μεσολαβητή και όχι του μισθωτού, δεν εμπίπτει στον τομέα εφαρμογής ratione personae των διατάξεων αυτών. Επικαλείται, σχετικώς, την απόφαση της 11ης Δεκεμβρίου 1997, C-55/96, Job Centre, καλούμενη «Job Centre II» (Συλλογή 1997, σ. I-7119, σκέψη 13).

21 Το άρθρο 39, παράγραφος 1, ΕΚ ορίζει, γενικώς, ότι διασφαλίζεται η ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων εντός της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Κατά τις παραγράφους 2 και 3 του άρθρου αυτού, η ελευθερία αυτή συνεπάγεται την κατάργηση κάθε διακρίσεως λόγω ιθαγένειας μεταξύ των εργαζομένων των κρατών μελών, όσον αφορά την απασχόληση, την αμοιβή και τους άλλους όρους εργασίας, και παρέχει το δικαίωμα, υπό την επιφύλαξη περιορισμών που δικαιολογούνται από

λόγους δημοσίας τάξεως, δημοσίας ασφαλείας και δημοσίας υγείας, να αποδέχονται κάθε πραγματική προσφορά εργασίας, να διακινούνται προς τούτο ελεύθερα εντός των κρατών μελών, να διαμένουν σε κράτος μέλος προς άσκηση επαγγέλματος υπό τους ίδιους όρους με τους ημεδαπούς καθώς και να παραμένουν στο οικείο κράτος μέλος και μετά το τέλος αυτής.

22 Εντούτοις, μολονότι αυτά τα δικαιώματα ελεύθερης κυκλοφορίας που προβλέπει το άρθρο 39 ΕΚ παρέχονται στους εργαζόμενους και τους αιτούντες εργασία (βλ., υπ' αυτή την έννοια, απόφαση της 26ης Φεβρουαρίου 1991, C-292/89, Antonissen, Συλλογή 1991, σ. I-745, σκέψεις 12 και 13), από το γράμμα του άρθρου αυτού ουδαμώς προκύπτει ότι τα δικαιώματα αυτά μπορεί να επικαλείται τρίτος (βλ. απόφαση της 7ης Μαΐου 1998, C-350/96, Clean Car Autoservice, Συλλογή 1998, σ. I-2521, σκέψη 19).

23 Όπως έχει αποφανθεί το Δικαστήριο, για να είναι αποτελεσματικό και χρήσιμο, το δικαίωμα των εργαζομένων να προσλαμβάνονται και να απασχολούνται χωρίς διακρίσεις συνοδεύεται κατ' ανάγκην από το δικαίωμα των εργοδοτών να τους προσλαμβάνουν σύμφωνα με τους κανόνες περί ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων (προαναφερθείσα απόφαση Clean Car Autoservice, σκέψη 20).

24 Όσον αφορά ένα ιδιωτικό γραφείο ευρέσεως εργασίας, όπως η ITC, η δραστηριότητά του συνίσταται στη μεσολάβηση μεταξύ της ζητήσεως και της προσφοράς εργασίας. Επομένως, στο πλαίσιο συμβάσεως ευρέσεως εργασίας συναφθείσας με αιτούντα εργασία το γραφείο αυτό ενεργεί ως μεσολαβητής, καθόσον εκπροσωπεί τον αιτούντα εργασία και επιδιώκει να τον τοποθετήσει σε θέση απασχολήσεως.

25 Υπό τις προϋποθέσεις αυτές, δεν μπορεί να αποκλεισθεί το ενδεχόμενο ιδιωτικό γραφείο ευρέσεως εργασίας να έχει τη δυνατότητα, υπό ορισμένες περιστάσεις, να επικαλείται δικαιώματα ευθέως παρεχόμενα στους κοινοτικούς εργαζομένους από το άρθρο 39 ΕΚ.

26 Πράγματι, για να είναι αποτελεσματικό και χρήσιμο, το δικαίωμα των εργαζομένων να αναλαμβάνουν μισθωτή εργασία και να την ασκούν εντός άλλου κράτους μέλους χωρίς διάκριση συνοδεύεται κατ' ανάγκην από το δικαίωμα των μεσολαβητών, όπως ιδιωτικό γραφείο ευρέσεως εργασίας, να τους παρέχουν αρωγή για την εξεύρεση απασχολήσεως, τηρουμένων των κανόνων περί ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων.

27 Η ερμηνεία αυτή των ως άνω κανόνων είναι ιδιαίτερα επιβεβλημένη όταν συντρέχουν περιστάσεις όπως αυτές της υποθέσεως της κύριας δίκης, όπου ιδιωτικό γραφείο ευρέσεως εργασίας έχει συνάψει σύμβαση ευρέσεως εργασίας με τον αιτούντα εργασία βάσει διατακτικής ευρέσεως εργασίας χορηγηθείσας στον αιτούντα, κατά την οποία η Bundesagentur αναλαμβάνει την αμοιβή του ιδιωτικού γραφείου ευρέσεως εργασίας στην περίπτωση που αυτό συνάψει για τον αιτούντα εργασία σύμβαση εργασίας ανταποκρινόμενη σε ορισμένα κριτήρια. Υπό τις περιστάσεις αυτές, εναπόκειται στο ιδιωτικό γραφείο ευρέσεως εργασίας και όχι στον αιτούντα εργασία να ζητήσει από την Bundesagentur να καταβάλει την οφειλόμενη στο γραφείο αυτό αμοιβή.

28 Κανένα στοιχείο της συλλογιστικής του Δικαστηρίου στην προαναφερθείσα απόφαση Job Centre II δεν αποκλείει την υπ' αυτήν την έννοια ερμηνεία των διατάξεων της Συνθήκης ΕΚ περί ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων.

29 Δεύτερον, όσον αφορά το επιχείρημα της Γερμανικής Κυβερνήσεως ότι η ITC δεν δύναται να επικαλεστεί τα δικαιώματα που προβλέπει το άρθρο 39 ΕΚ επειδή το γραφείο αυτό δραστηριοποιείται σε ένα μόνο κράτος μέλος, πρέπει να υπομνησθεί ότι οι κανόνες της Συνθήκης περί ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων και οι εκδοθείσες προς εκτέλεση των ως άνω κανόνων πράξεις δεν εφαρμόζονται επί δραστηριοτήτων οι οποίες δεν έχουν κανένα στοιχείο συνδέσεως με οποιαδήποτε από τις προβλεπόμενες στο κοινοτικό δίκαιο καταστάσεις και των οποίων όλα τα ασκούντα επιρροή στοιχεία περιορίζονται στο εσωτερικό ενός και μόνον κράτους μέλους (αποφάσεις της 26ης Ιανουαρίου 1999, C-18/95, Terhoeve, Συλλογή 1999, σ. I-345, σκέψη 26, και της 11ης Οκτωβρίου 2001, C-95/99 έως C-98/99 και C-180/99, Khalil κ.λπ., Συλλογή 2001, σ. I-7413, σκέψη 69).

30 Εντούτοις, ακόμη και αν ιδιωτικό γραφείο ευρέσεως εργασίας εγκατεστημένο στη Γερμανία, όπως η ITC, επιθυμούσε να επικαλεστεί τους κανόνες περί ελεύθερης κυκλοφορίας έναντι των γερμανικών αρχών, τούτο δεν θα είχε καμία επίδραση στην εφαρμογή των κανόνων αυτών. Πράγματι, το εν λόγω γραφείο προβάλει, ακριβώς, τον δυσμενή γι' αυτό χαρακτήρα του συστήματος των διατακτικών ευρέσεως εργασίας που προβλέπει το άρθρο 421g, παράγραφος 1, δεύτερη περίοδος, του SGB III, επειδή ο αιτών εργασία τον οποίο το γραφείο αυτό τοποθέτησε σε θέση απασχολήσεως αντιμετωπίστηκε ή θα μπορούσε να αντιμετωπιστεί δυσμενώς, για τον λόγο ότι η θέση αυτή βρίσκεται σε άλλο κράτος μέλος (βλ., επίσης, υπό την έννοια αυτή, προαναφερθείσα απόφαση Terhoeve, σκέψη 28).

31 Τρίτον, ως προς το ζήτημα αν εθνική κανονιστική ρύθμιση όπως αυτή περί της οποίας πρόκειται στην υπόθεση της κύριας δίκης συνιστά περιορισμό της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων, πρέπει να υπομνησθεί ότι οι διατάξεις της Συνθήκης περί ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων, στο σύνολό τους, αποσκοπούν στη διευκόλυνση της ασκήσεως, εκ μέρους των κοινοτικών υπηκόων, επαγγελματικών δραστηριοτήτων οποιασδήποτε φύσεως στο έδαφος της Κοινότητας και αποκλείουν μέτρα που θα μπορούσαν να αποβούν δυσμενή για τους εν λόγω υπηκόους όταν αυτοί επιθυμούν να ασκήσουν οικονομική δραστηριότητα στο έδαφος άλλου κράτους μέλους (αποφάσεις της 7ης Ιουλίου 1988, 154/87 και 155/87, Wolf κ.λπ., Συλλογή 1988, σ. 3897, σκέψη 13· της 15ης Δεκεμβρίου 1995, C-415/93, Bosman, Συλλογή 1995, σ. I-4921, σκέψη 94· Terhoeve, προαναφερθείσα, σκέψη 37· της 27ης Ιανουαρίου 2000, C-190/98, Graf, Συλλογή 2000, σ. I-493, σκέψη 21, και της 17ης Μαρτίου 2005, C-109/04, Kranemann, Συλλογή 2005, σ. I-2421, σκέψη 25).

32 Στο πλαίσιο αυτό, οι υπήκοοι των κρατών μελών έχουν, ιδίως, το δικαίωμα, το οποίο αρύονται απευθείας από τη Συνθήκη, να εγκαταλείπουν τη χώρα καταγωγής τους και να μεταβαίνουν στο έδαφος άλλου κράτους μέλους προκειμένου να διαμείνουν σ' αυτό και να ασκήσουν εκεί οικονομική δραστηριότητα (βλ., μεταξύ άλλων, προαναφερθείσες αποφάσεις Bosman, σκέψη 95, και Terhoeve, σκέψη 38).

33 Επομένως, διατάξεις εθνικής νομοθεσίας οι οποίες εμποδίζουν ή αποθαρρύνουν εργαζόμενο που είναι υπήκοος κράτους μέλους να εγκαταλείψει τη χώρα καταγωγής του προκειμένου να ασκήσει το δικαίωμά του για ελεύθερη κυκλοφορία συνιστούν εμπόδια στην άσκηση αυτής της ελευθερίας έστω και αν εφαρμόζονται

ανεξαρτήτως της ιθαγένειας των οικείων εργαζομένων (αποφάσεις Bosman, προαναφερθείσα, σκέψη 96· Terhoeve, προαναφερθείσα, σκέψη 39· Graf, προαναφερθείσα, σκέψη 23· αποφάσεις της 30ής Σεπτεμβρίου 2003, C-224/01, Köbler, Συλλογή 2003, σ. I-10239, σκέψη 74· της 2ας Οκτωβρίου 2003, C-232/01, Van Lent, Συλλογή 2003, σ. I-11525, σκέψη 16, και Kranemann, προαναφερθείσα, σκέψη 26).

34 Πράγματι, θα ήταν ασυμβίβαστο προς το δικαίωμα της ελεύθερης κυκλοφορίας να υπάρχει η δυνατότητα εργαζόμενος ή αιτών εργασία να αντιμετωπίζεται στο κράτος μέλος του οποίου είναι υπήκοος κατά τρόπο λιγότερο ευνοϊκό απ' ό,τι αν δεν είχε κάνει χρήση των διευκολύνσεων που παρέχει η Συνθήκη στον τομέα της ελεύθερης κυκλοφορίας (βλ., υπ' αυτή την έννοια, αποφάσεις της 11ης Ιουλίου 2002, C-224/98, D'Hoop, Συλλογή 2002, σ. I-6191, σκέψη 30, και της 29ης Απριλίου 2004, C-224/02, Pusa, Συλλογή 2004, σ. I-5763, σκέψη 18).

35 Καθόσον εθνική κανονιστική ρύθμιση προβλέπει ότι το κράτος μέλος καταβάλλει την αμοιβή ιδιωτικού γραφείου ευρέσεως εργασίας μόνον εφόσον η ευρεθείσα από το γραφείο αυτό θέση απασχολήσεως υπόκειται σε υποχρεωτικές εισφορές κοινωνικής ασφαλίσεως εντός αυτού του κράτους, ο αιτών εργασία, τον οποίο το εν λόγω γραφείο διευκόλυνε να βρει θέση απασχολήσεως υποκείμενη σε υποχρεωτικές εισφορές κοινωνικής ασφαλίσεως εντός άλλου κράτους μέλους, περιέρχεται σε κατάσταση δυσμενέστερη σε σχέση με την κατάσταση στην οποία θα βρισκόταν αν είχε συνάψει σύμβαση εργασίας εντός αυτού του κράτους μέλους, δεδομένου ότι σε μια τέτοια περίπτωση θα είχε επωφεληθεί από την εκ μέρους του αρμόδιου κρατικού φορέα καταβολή αμοιβής οφειλόμενης στο μεσολαβητικό γραφείο για την εξεύρεση της θέσεως απασχολήσεως.

36 Μια τέτοια νομοθετική ρύθμιση, η οποία δημιουργεί κώλυμα δυνάμενο να αποτρέψει τους αιτούντες εργασία, ιδίως εκείνους που έχουν περιορισμένους οικονομικούς πόρους, και, κατά προέκταση, τα ιδιωτικά γραφεία ευρέσεως εργασίας να αναζητήσουν θέση απασχολήσεως σε άλλο κράτος μέλος, επειδή η προμήθεια για την εξεύρεση τέτοιας θέσεως δεν θα καταβληθεί από το κράτος μέλος καταγωγής των αιτούντων εμπίπτει, καταρχήν, στην απαγόρευση του άρθρου 39 ΕΚ. Κατά συνέπεια, παρέλκει να εξεταστεί αν συντρέχει παράβαση των άρθρων 3 και 7 του κανονισμού 1612/68.

37 Μέτρο που εμποδίζει την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων μπορεί να γίνει δεκτό μόνο στην περίπτωση κατά την οποία επιδιώκει θεμιτό σκοπό συμβιβαζόμενο με τη Συνθήκη και δικαιολογείται από επιτακτικούς λόγους γενικού συμφέροντος. Ακόμα όμως και στην περίπτωση αυτή θα πρέπει η εφαρμογή ενός τέτοιου μέτρου να είναι κατάλληλη για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού και να μη βαίνει πέραν του αναγκαίου για την επίτευξη του σκοπού αυτού μέτρου (βλ., μεταξύ άλλων, προαναφερθείσα απόφαση Kranemann, σκέψη 33).

38 Πρέπει, κατά συνέπεια, να εξεταστεί αν μέτρο όπως αυτό του γερμανικού συστήματος διατακτικών ευρέσεως εργασίας μπορεί να δικαιολογηθεί επειδή, πρώτον, συνιστά νέο μέτρο στον τομέα της εθνικής πολιτικής απασχολήσεως με το οποίο επιδιώκεται η ενίσχυση της προσπάθειας εξευρέσεως νέων θέσεων εργασίας και η μείωση της ανεργίας, δεύτερον, αποσκοπεί στην προστασία του εθνικού συστήματος κοινωνικής ασφαλίσεως, το οποίο στηρίζεται αποκλειστικά στις εισφορές που καταβάλλονται σε εθνικό επίπεδο και το οποίο θα υφίστατο απώλεια εισφορών σε περίπτωση τοποθετήσεως των αιτούντων εργασία σε θέσεις απασχολήσεως εντός άλλων κρατών μελών και, τέλος, αποσκοπεί στην προστασία της εθνικής αγοράς εργασίας από την απώλεια ειδικευμένου εργατικού δυναμικού.

39 Όσον αφορά τον πρώτο εκ των ανωτέρω λόγων δικαιολογήσεως, πρέπει να υπομνησθεί ότι εναπόκειται στα κράτη μέλη να επιλέγουν τα μέτρα που είναι πρόσφορα για την υλοποίηση των σκοπών της πολιτικής τους στον τομέα της απασχολήσεως. Το Δικαστήριο έχει δεχθεί ότι τα κράτη μέλη διαθέτουν ευρύ περιθώριο εκτιμήσεως κατά την άσκηση της αρμοδιότητάς τους αυτής. Εξάλλου, δεν μπορεί να αμφισβητηθεί ότι η προώθηση των προσλήψεων συνιστά θεμιτό σκοπό κοινωνικής πολιτικής (βλ., ως προς αφορά την ισότητα μεταχειρίσεως ανδρών και γυναικών εργαζομένων, αποφάσεις της 9ης Φεβρουαρίου 1999, C-167/97, Seymour-Smith και Perez, Συλλογή 1999, σ. I-623, σκέψεις 71 και 74, καθώς και της 11ης Σεπτεμβρίου 2003, C-77/02, Steinicke, Συλλογή 2003, σ. I-9027, σκέψεις 61 και 62).

40 Πάντως, το περιθώριο εκτιμήσεως που τα κράτη μέλη διαθέτουν στον τομέα της κοινωνικής πολιτικής δεν μπορεί να δικαιολογήσει προσβολή των δικαιωμάτων τα οποία αντλούν οι ιδιώτες από τις διατάξεις της Συνθήκης περί των θεμελιωδών

ελευθεριών που απολαύουν (βλ. προαναφερθείσες αποφάσεις Terhoeve, σκέψη 44· Seymour-Smith και Perez, σκέψη 75, και Steinicke, σκέψη 63).

41 Γενικού χαρακτήρα ισχυρισμοί περί της ικανότητας του συστήματος των διατακτικών ευρέσεως εργασίας, περί του οποίου πρόκειται στην κύρια δίκη, προς ενίσχυση της απασχόλησης και μείωση της ανεργίας στη Γερμανία δεν αρκούν για να αποδείξουν ότι ο επιδιωκόμενος με την εφαρμογή αυτού του συστήματος σκοπός δικαιολογεί τον περιορισμό μιας από τις θεμελιώδεις ελευθερίες του κοινοτικού δικαίου ούτε παρέχουν στοιχεία βάσει των οποίων θα μπορούσε ευλόγως να εκτιμηθεί ότι τα μέσα που επελέγησαν είναι ή θα μπορούσαν να είναι πρόσφορα για την επίτευξη αυτού του σκοπού.

42 Το ίδιο ισχύει και για τον δεύτερο δικαιολογητικό λόγο που αντλείται από την προστασία του γερμανικού συστήματος κοινωνικής ασφαλίσεως. Πράγματι, δεν αποδείχθηκε η ύπαρξη αιτιώδους συνάφειας μεταξύ της απώλειας εισφορών κοινωνικής ασφαλίσεως στη Γερμανία και της τοποθετήσεως ενός αιτούντος εργασία σε θέση ευρισκόμενη σε άλλο κράτος μέλος. Επιπροσθέτως, λαμβανομένου υπόψη του υψηλού ποσοστού ανεργίας στη Γερμανία, δεν είναι προφανές ότι κενή θέση εργασίας εντός αυτού του κράτους θα παραμείνει επί μακρόν κενή επειδή ο αιτών εργασία τοποθετήθηκε σε θέση ευρισκόμενη σε άλλο κράτος μέλος.

43 Μολονότι ο κίνδυνος σοβαρού πλήγματος στη χρηματοοικονομική ισορροπία συστήματος κοινωνικής ασφαλίσεως μπορεί να αποτελέσει επιτακτικό λόγο γενικού συμφέροντος (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 28ης Απριλίου 1998, C-158/96, Kohll, Συλλογή 1998, σ. I-1931, σκέψη 41), εντούτοις η ύπαρξη τέτοιου κινδύνου δεν αποδείχθηκε εν προκειμένω. Πράγματι, οι απώλειες εισφορών του γερμανικού συστήματος κοινωνικής ασφαλίσεως είναι περιορισμένες. Αφενός, εφόσον ο αιτών εργασία τοποθετήθηκε σε θέση απασχολήσεως ευρισκόμενη σε άλλο κράτος μέλος, δεν υποχρεούται πλέον να καταβάλλει εισφορές κοινωνικής ασφαλίσεως στο κράτος μέλος καταγωγής του, αλλά ούτε το κράτος αυτό υποχρεούται πλέον να του καταβάλλει επιδόματα ανεργίας. Αφετέρου, εκ της φύσεώς της η αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων που καθιερώνει η Συνθήκη συνεπάγεται ότι η μετάβαση εργαζομένου σε άλλο κράτος μέλος ενδέχεται να αντισταθμιστεί από την έλευση εργαζομένου από άλλο κράτος μέλος.

44 Ακόμη και αν υποτεθεί ότι η οργάνωση της αγοράς εργασίας, περιλαμβανομένης της αποτροπής της απώλειας ειδικευμένου εργατικού δυναμικού, μπορεί σε ορισμένες περιπτώσεις και υπό ορισμένες προϋποθέσεις, να δικαιολογήσει περιορισμούς στην ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων, πρέπει, εν πάση περιπτώσει, να τονιστεί ότι εθνική νομοθετική ρύθμιση όπως αυτή περί της οποίας πρόκειται στην υπόθεση της κύριας δίκης βαίνει πέραν του προφανώς αναγκαίου για την επίτευξη των επιδιωκομένων σκοπών. Τέτοιοι σκοποί δεν μπορούν να δικαιολογήσουν τη συστηματική άρνηση χορηγήσεως του πλεονεκτήματος των διατακτικών ευρέσεως εργασίας στους αιτούντες εργασία που τοποθετούνται σε θέσεις ευρισκόμενες σε άλλα κράτη μέλη. Πράγματι, ένα τέτοιο μέτρο ισοδυναμεί με άρνηση της ίδιας της αρχής της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων του άρθρου 39 ΕΚ, σκοπός της οποίας είναι η παροχή στους κοινοτικούς εργαζομένους και αιτούντες εργασία του δικαιώματος προσβάσεως σε μισθωτή δραστηριότητα της επιλογής τους και στην άσκησή της στο έδαφος άλλου κράτους μέλους (βλ., όσον αφορά την ελευθερία εγκαταστάσεως, απόφαση της 5ης Νοεμβρίου 2002, C-208/00, Überseering, Συλλογή 2002, σ. I-9919, σκέψη 93).

45 Υπό τις περιστάσεις αυτές, επιβάλλεται να δοθεί στο πρώτο ερώτημα και στο δεύτερο ερώτημα, στοιχείο β΄, η απάντηση ότι το άρθρο 39 ΕΚ απαγορεύει εθνική νομοθετική ρύθμιση, όπως αυτή του άρθρου 421g, παράγραφος 1, δεύτερη περίοδος, του SGB III, κατά την οποία η καταβολή εκ μέρους κράτους μέλους σε ιδιωτικό γραφείο ευρέσεως εργασίας της οφειλόμενης από τον αιτούντα εργασία προς το γραφείο αυτό αμοιβής για την εξεύρεση θέσεως απασχολήσεως εξαρτάται από την προϋπόθεση ότι η εξευρεθείσα από τον μεσολαβητή αυτόν θέση υπόκειται σε υποχρεωτικές εισφορές κοινωνικής ασφαλίσεως εντός του εδάφους αυτού του κράτους.

*Επί του τρίτου ερωτήματος*

46 Με το ερώτημα αυτό, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, ουσιαστικώς, να διευκρινιστεί, αφενός, αν τα άρθρα 49 ΕΚ και 50 ΕΚ απαγορεύουν εθνική νομοθετική ρύθμιση, όπως αυτή του άρθρου 421g, παράγραφος 1, δεύτερη περίοδος, του SGB III, κατά την οποία η καταβολή εκ μέρους κράτους μέλους σε ιδιωτικό γραφείο ευρέσεως εργασίας της οφειλόμενης από τον αιτούντα εργασία προς το γραφείο αυτό αμοιβής

για την εξεύρεση θέσεως απασχολήσεως εξαρτάται από την προϋπόθεση ότι η εξευρεθείσα από τον μεσολαβητή αυτόν θέση υπόκειται σε υποχρεωτικές εισφορές κοινωνικής ασφαλίσεως εντός του εδάφους αυτού του κράτους. Αφετέρου, ζητεί να διευκρινιστεί αν το άρθρο 87 ΕΚ, σε συνδυασμό με τα άρθρα 81 ΕΚ, 85 ΕΚ και 86 ΕΚ, απαγορεύει μια τέτοια νομοθετική ρύθμιση.

Επί των διατάξεων της Συνθήκης περί κρατικών ενισχύσεων

47 Από την απόφαση παραπομπής προκύπτει σχετικώς ότι το Sozialgericht Berlin ζητεί ουσιαστικώς να διευκρινιστεί αν οι διατακτικές ευρέσεως εργασίας που προβλέπει το άρθρο 421g, παράγραφος 1, δεύτερη περίοδος, του SGB III συνιστούν κρατικές ενισχύσεις κατά την έννοια του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ, καθόσον η απαλλαγή του αιτούντος εργασία από την υποχρέωσή του να καταβάλει στο ιδιωτικό γραφείο ευρέσεως εργασίας την οφειλόμενη αμοιβή για την εξευρεθείσα θέση απασχολήσεως μπορεί να συνιστά ευνοϊκή μεταχείριση των μεσολαβούντων αυτών γραφείων.

48 Πρέπει συναφώς να υπομνησθεί ότι απόκειται αποκλειστικώς στο εθνικό δικαστήριο που έχει επιληφθεί της διαφοράς και φέρει την ευθύνη της δικαστικής αποφάσεως που πρόκειται να εκδοθεί να εκτιμήσει, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιομορφίες της υποθέσεως, τόσο την αναγκαιότητα μιας προδικαστικής αποφάσεως για την έκδοση της δικής του αποφάσεως όσο και τη λυσιτέλεια των ερωτημάτων που υποβάλλει στο Δικαστήριο (βλ., μεταξύ άλλων, προαναφερθείσα απόφαση Bosman, σκέψη 59).

49 Εντούτοις, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι αδυνατεί να απαντήσει σε προδικαστικό ερώτημα υποβληθέν από εθνικό δικαστήριο όταν προδήλως προκύπτει ότι η ερμηνεία ή η εκτίμηση του κύρους ενός κοινοτικού κανόνα που ζητεί το εθνικό δικαστήριο δεν έχει καμία σχέση με το υποστατό ή το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης, όταν το πρόβλημα είναι υποθετικής φύσεως ή όταν το Δικαστήριο δεν διαθέτει τα πραγματικά ή νομικά στοιχεία που είναι αναγκαία προκειμένου να

δώσει χρήσιμη απάντηση στα ερωτήματα που του υποβλήθηκαν (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 13ης Ιουλίου 2000, C-36/99, Idéal tourisme, Συλλογή 2000, σ. I-6049, σκέψη 20).

50 Εν προκειμένω, το αιτούν δικαστήριο δεν εξηγεί πώς συνδέεται τυχόν χαρακτηρισμός ως κρατικής ενισχύσεως του συστήματος των διατακτικών ευρέσεως εργασίας που προβλέπει η επίμαχη νομοθετική ρύθμιση με την εκκρεμή ενώπιόν του διαφορά.

51 Επιπροσθέτως, μολονότι το Δικαστήριο αυτό επεξηγεί, κατά τρόπο γενικό, τη λειτουργία του συστήματος των διατακτικών ευρέσεως εργασίας περί των οποίων πρόκειται στην υπόθεση της κύριας δίκης, η απουσία συγκεκριμένων στοιχείων ως προς το αν υφίσταται ή μη πλεονέκτημα και ως προς τις συνέπειες του συστήματος αυτού στο μεταξύ των κρατών μελών εμπόριο δεν επιτρέπει να εξακριβωθεί αν είναι σύμφωνο με τους κοινοτικούς κανόνες περί κρατικών ενισχύσεων (βλ., υπ' αυτή την έννοια, απόφαση της 13ης Μαρτίου 2001, C-379/98, PreussenElektra, Συλλογή 2001, σ. I-2099, σκέψεις 58 έως 62, και διάταξη της 8ης Οκτωβρίου 2002, C-190/02, Viacom, Συλλογή 2002, σ. I-8287, σκέψη 21).

52 Ελλείψει επαρκών στοιχείων, δεν είναι δυνατό να προσδιοριστεί ένα συγκεκριμένο ερμηνευτικό ζήτημα που θα μπορούσε να ανακύψει σε σχέση με τις διατάξεις του κοινοτικού δικαίου περί ανταγωνισμού την ερμηνεία των οποίων ζητεί το αιτούν δικαστήριο. Η απαίτηση ακρίβειας σχετικά με το πραγματικό και κανονιστικό πλαίσιο έχει όλως ιδιαίτερη σημασία στον τομέα του ανταγωνισμού, ο οποίος χαρακτηρίζεται από περίπλοκες πραγματικές και νομικές καταστάσεις (διάταξη της 19ης Μαρτίου 1993, C-157/92, Banchero, Συλλογή 1993, σ. I-1085, σκέψη 5· απόφαση της 13ης Απριλίου 2000, C-176/96, Lehtonen και Castors Braine, Συλλογή 2000, σ. I-2681, σκέψη 22, και διάταξη της 28ης Ιουνίου 2000, C-116/00, Laguillaumie, Συλλογή 2000, σ. I-4979, σκέψη 19).

53 Βάσει των ανωτέρω σκέψεων, παρέλκει η απάντηση στο τμήμα αυτό του τρίτου ερωτήματος.

Επί της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών

54 Πρέπει προκαταρκτικώς να υπομνησθεί ότι η δραστηριότητα της τοποθετήσεως εργατικού δυναμικού συνιστά, κατά τη νομολογία, παροχή υπηρεσιών υπό την έννοια των άρθρων 49 ΕΚ και 50 ΕΚ (βλ. αποφάσεις της 18ης Ιανουαρίου 1979, 110/78 και 111/78, Van Wesemael, Συλλογή τόμος 1979, σ. 29, σκέψη 7, και της 17ης Δεκεμβρίου 1981, 279/80, Webb, Συλλογή 1981, σ. 3305, σκέψεις 8 και 9).

55 Όσον αφορά το ζήτημα αν εθνική νομοθετική ρύθμιση, όπως αυτή περί της οποίας πρόκειται στην υπόθεση της κύριας δίκης, συνεπάγεται περιορισμό απαγορευόμενο από το άρθρο 49 ΕΚ, πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατά πάγια νομολογία, η ελεύθερη παροχή υπηρεσιών επιτάσσει όχι μόνον την εξάλειψη κάθε δυσμενούς διακρίσεως λόγω ιθαγένειας σε βάρος του εγκατεστημένου σε άλλο κράτος μέλος παρέχοντος υπηρεσίες, αλλά και την κατάργηση κάθε περιορισμού, έστω και αν αυτός τυγχάνει αδιακρίτως εφαρμογής τόσο επί των ημεδαπών παρεχόντων υπηρεσίες όσο και εκείνων των άλλων κρατών μελών, οσάκις μπορεί να παρεμποδίσει, παρενοχλήσει ή καταστήσει λιγότερο ελκυστικές τις δραστηριότητες του παρέχοντος υπηρεσίες ο οποίος είναι εγκατεστημένος σε άλλο κράτος μέλος όπου νομίμως παρέχει ανάλογες υπηρεσίες (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 18ης Ιουνίου 1998, C-266/96, Corsica Ferries France, Συλλογή 1998, σ. I-3949, σκέψη 56· της 23ης Νοεμβρίου 1999, C-369/96 και C-376/96, Arblade κ.λπ., Συλλογή 1999, σ. I-8453, σκέψη 33, και της 20ής Φεβρουαρίου 2001, C-205/99, Analir κ.λπ., Συλλογή 2001, σ. I-1271, σκέψη 21).

56 Κατ' εφαρμογήν αυτού του κανόνα, μια επιχείρηση, αντιθέτως προς το επιχείρημα της Γερμανικής Κυβερνήσεως, μπορεί να επικαλείται την ελευθερία παροχής υπηρεσιών έναντι του κράτους στο οποίο είναι εγκατεστημένη, εφόσον οι αποδέκτες των υπηρεσιών της είναι εγκατεστημένοι εντός άλλου κράτους μέλους, γενικότερα δε, σε όλες τις περιπτώσεις κατά τις οποίες ο παρέχων υπηρεσίες τις προσφέρει επί του εδάφους κράτους μέλους διαφορετικού από αυτό στο οποίο είναι εγκατεστημένος (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 5ης Οκτωβρίου 1994, C-381/93, Επιτροπή κατά Γαλλίας, Συλλογή 1994, σ. I-5145, σκέψη 14).

57 Νομοθετική ρύθμιση, όπως αυτή περί της οποίας πρόκειται στην υπόθεση της κύριας δίκης, η οποία εξαρτά την πληρωμή της διατακτικής ευρέσεως εργασίας από την προϋπόθεση ότι ο αιτών εργασία πρέπει να τοποθετηθεί σε θέση απασχολήσεως υποκείμενη σε υποχρεωτικές εισφορές κοινωνικής ασφαλίσεως εντός του εθνικού εδάφους, συνεπάγεται περιορισμό της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών αναλόγως του τόπου εκτελέσεως αυτής της παροχής.

58 Πράγματι, μια τέτοια νομοθετική ρύθμιση μπορεί να επηρεάσει τον αποδέκτη των υπηρεσιών, δηλαδή, στην υπόθεση της κύριας δίκης τον αιτούντα εργασία ο οποίος, σε περίπτωση που η θέση απασχολήσεως στην οποία τον τοποθέτησε το ιδιωτικό γραφείο ευρέσεως εργασίας βρίσκεται σε άλλο κράτος μέλος, πρέπει να καταβάλει ο ίδιος την οφειλόμενη στο γραφείο αυτό αμοιβή.

59 Όσον αφορά το ιδιωτικό γραφείο ευρέσεως εργασίας, το οποίο παρέχει τις υπηρεσίες, μολονότι έχει, ασφαλώς, την ευχέρεια να συνεχίσει τη δραστηριότητα τοποθετήσεως εργαζομένων σε θέσεις απασχολήσεως εντός άλλων κρατών μελών, εντούτοις η τοποθέτηση αιτούντος εργασία σε άλλο κράτος μέλος συνεπάγεται ότι η αμοιβή για την εξεύρεση θέσεων απασχολήσεως δεν θα καταβάλλεται πλέον από την Bundesagentur, αλλά από τον ίδιο τον αιτούντα εργασία. Επομένως, παρά το ότι δεν αποκλείεται η δραστηριότητα αυτού του γραφείου, περιορίζεται η δυνατότητα επεκτάσεως της δραστηριότητάς του σε άλλα κράτη μέλη, καθόσον, λόγω ακριβώς του συστήματος των διατακτικών ευρέσεως εργασίας, μεγάλος αριθμός αιτούντων εργασία προσφεύγει στις υπηρεσίες του και λόγω αυτού του συστήματος έχει τη δυνατότητα να τοποθετεί τον αιτούντα εργασία σε θέση απασχολήσεως ευρισκόμενη σε άλλο κράτος μέλος, χωρίς να διατρέχει τον κίνδυνο να μην αμειφθεί για την υπηρεσία του αυτή.

60 Όσον αφορά το αν συντρέχει, επίσης, παρακώλυση της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών γραφείων ευρέσεως εργασίας εγκατεστημένων εκτός της γερμανικής επικράτειας, υπογραμμίζεται ότι το στοιχείο αυτό έχει, σε σχέση με τα πραγματικά περιστατικά της διαφοράς της κύριας δίκης, εντελώς υποθετικό χαρακτήρα οπότε παρέλκει εν προκειμένω η απάντηση.

61 Τέλος, ως προς το αν μπορεί να δικαιολογηθεί ένα τέτοιο κώλυμα, στο μέτρο που οι λόγοι που προβάλλονται για τη δικαιολόγηση ενός τέτοιου κωλύματος στην ελεύθερη παροχή υπηρεσιών ταυτίζονται με εκείνους που εξετάστηκαν στις σκέψεις 37 έως 44 της παρούσας αποφάσεως αναφορικά με την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων, επιβάλλεται το συμπέρασμα ότι εθνική νομοθετική ρύθμιση, όπως αυτή του άρθρου 421g, παράγραφος 1, δεύτερη περίοδος, του SGB III, βαίνει πέραν του αναγκαίου για την επίτευξη των επιδιωκωμένων σκοπών μέτρου.

62 Βάσει των ανωτέρω σκέψεων, στο τρίτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι τα άρθρα 49 ΕΚ και 50 ΕΚ απαγορεύουν εθνική νομοθετική ρύθμιση, όπως αυτή του άρθρου 421g, παράγραφος 1, δεύτερη περίοδος, του SGB III, κατά την οποία η καταβολή εκ μέρους κράτους μέλους σε ιδιωτικό γραφείο ευρέσεως εργασίας της οφειλόμενης από τον αιτούντα εργασία προς το γραφείο αυτό αμοιβής για την εξεύρεση θέσεως απασχολήσεως εξαρτάται από την προϋπόθεση ότι η εξευρεθείσα από τον μεσολαβητή αυτόν θέση υπόκειται σε υποχρεωτικές εισφορές κοινωνικής ασφαλίσεως εντός του εδάφους αυτού του κράτους.

*Επί του πρώτου ερωτήματος, σχετικού με την ιθαγένεια της Ευρωπαϊκής Ενώσεως*

63 Με το ερώτημα αυτό το αιτούν δικαστήριο ζητεί, ουσιαστικώς, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 18 ΕΚ αποκλείει εθνική νομοθετική ρύθμιση όπως αυτή του άρθρου 421g, παράγραφος 1, δεύτερη περίοδος, του SGB III.

64 Αρκεί σχετικώς να υπομνησθεί ότι το άρθρο 18 ΕΚ, το οποίο παρέχει γενικώς σε όλους τους πολίτες της Ενώσεως το δικαίωμα να κυκλοφορούν και να διαμένουν ελεύθερα στο έδαφος των κρατών μελών, προσδιορίζεται ειδικότερα από τα άρθρα 39 ΕΚ και 49 ΕΚ περί της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων και της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών.

65 Καθόσον τα πραγματικά περιστατικά της υποθέσεως της κύριας δίκης εμπίπτουν στις διατάξεις αυτές, παρέλκει η ερμηνεία του άρθρου 18 ΕΚ (βλ. αποφάσεις της 26ης Νοεμβρίου 2002, C-100/01, Oteiza Olazabal, Συλλογή 2002, σ. I-10981, σκέψη 26, και της 6ης Φεβρουαρίου 2003, C-92/01, Στυλιανάκης, Συλλογή 2003, σ. I-1291, σκέψη 20).

*Επί του δευτέρου ερωτήματος, στοιχείο α΄, και επί του τετάρτου ερωτήματος, στοιχείο α΄*

66 Με τα ερωτήματα αυτά το αιτούν δικαστήριο ζητεί ουσιαστικώς να διευκρινιστεί κατά πόσον είναι δυνατή και αναγκαία η ερμηνεία διατάξεως του εσωτερικού δικαίου κατά τρόπο σύμφωνο προς το κοινοτικό δίκαιο.

67 Πρέπει να υπομνησθεί, προκαταρκτικώς, ότι οι διατάξεις των άρθρων 39 ΕΚ, 49 ΕΚ και 50 ΕΚ παρέχουν στους ιδιώτες δικαιώματα τα οποία μπορούν αυτοί να προβάλλουν ενώπιον των δικαστηρίων και ότι τα εθνικά δικαστήρια οφείλουν να τα διασφαλίζουν (βλ. αποφάσεις της 3ης Δεκεμβρίου 1974, 33/74, Van Binsbergen, Συλλογή τόμος 1974, σ. 513, σκέψη 26, και της 4ης Δεκεμβρίου 1974, 41/74, Van Duyn, Συλλογή τόμος 1974, σ. 537, σκέψη 7).

68 Κατά πάγια νομολογία, εναπόκειται στο εθνικό δικαστήριο να ερμηνεύει και να εφαρμόζει το εσωτερικό δίκαιο σύμφωνα με τις επιταγές του κοινοτικού δικαίου, εξαντλώντας κάθε περιθώριο εκτιμήσεως που του παρέχεται από το εθνικό του δίκαιο (βλ. αποφάσεις της 4ης Φεβρουαρίου 1988, 157/86, Murphy κ.λπ., Συλλογή 1988, σ. 673, σκέψη 11, και της 26ης Σεπτεμβρίου 2000, C-262/97, Engelbrecht, Συλλογή 2000, σ. I-7321, σκέψη 39).

69 Σε περίπτωση που δεν είναι δυνατή μια τέτοια σύμφωνη με το κοινοτικό δίκαιο εφαρμογή, το εθνικό δικαστήριο οφείλει να εφαρμόζει πλήρως το κοινοτικό δίκαιο και να προασπίζει τα δικαιώματα που αυτό παρέχει στους ιδιώτες, μη εφαρμόζοντας, εν ανάγκη, κάθε αντίθετη διάταξη του εσωτερικού του δικαίου (βλ., υπ' αυτή την έννοια, αποφάσεις Murphy κ.λπ., προαναφερθείσα, σκέψη 11· της 29ης Απριλίου 1999, C-224/97, Ciola, Συλλογή 1999, σ. I-2517, σκέψη 26, και Engelbrecht, προαναφερθείσα, σκέψη 40).

70 Συνεπώς, στο δεύτερο ερώτημα, στοιχείο α', και στο τέταρτο ερώτημα, στοιχείο α', πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι στο εθνικό δικαστήριο εναπόκειται να ερμηνεύει και να εφαρμόζει το εσωτερικό δίκαιο σύμφωνα με τις επιταγές του κοινοτικού δικαίου, εξαντλώντας κάθε περιθώριο εκτιμήσεως που του παρέχει το εθνικό του δίκαιο, σε περίπτωση δε που μια τέτοια σύμφωνη με το κοινοτικό δίκαιο ερμηνεία δεν είναι δυνατή, προκειμένου περί διατάξεων της Συνθήκης που παρέχουν στους ιδιώτες δικαιώματα τα οποία αυτοί μπορούν να προβάλλουν ενώπιον των δικαστηρίων και τα εθνικά δικαστήρια οφείλουν να προασπίζουν, το εθνικό δικαστήριο οφείλει να μην εφαρμόζει οποιαδήποτε αντίθετη προς τις διατάξεις αυτές διάταξη του εσωτερικού δικαίου.

**Επί των δικαστικών εξόδων**

71 Δεδομένου ότι η διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν προκειμένου να υποβάλουν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο έτεροι πλην των εν λόγω διαδίκων δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τρίτο τμήμα) αποφαίνεται:

**1) Τα άρθρα 39 ΕΚ, 49 ΕΚ και 50 ΕΚ απαγορεύουν εθνική νομοθετική ρύθμιση, όπως αυτή του άρθρου 421g, παράγραφος 1, δεύτερη περίοδος,**

**του βιβλίου ΙΙΙ του γερμανικού κώδικα κοινωνικής ασφαλίσεως, κατά την οποία η καταβολή εκ μέρους κράτους μέλους σε ιδιωτικό γραφείο ευρέσεως εργασίας της οφειλόμενης από τον αιτούντα εργασία προς το γραφείο αυτό αμοιβής για την εξεύρεση θέσεως απασχολήσεως εξαρτάται από την προϋπόθεση ότι η εξευρεθείσα από τον μεσολαβητή αυτόν θέση υπόκειται σε υποχρεωτικές εισφορές κοινωνικής ασφαλίσεως εντός του εδάφους αυτού του κράτους.**

2) **Στο εθνικό δικαστήριο εναπόκειται να ερμηνεύει και να εφαρμόζει το εσωτερικό δίκαιο σύμφωνα με τις επιταγές του κοινοτικού δικαίου, εξαντλώντας κάθε περιθώριο εκτιμήσεως που του παρέχει το εθνικό του δίκαιο, σε περίπτωση δε που μια τέτοια σύμφωνη με το κοινοτικό δίκαιο ερμηνεία δεν είναι δυνατή, προκειμένου περί διατάξεων της Συνθήκης ΕΚ που παρέχουν στους ιδιώτες δικαιώματα τα οποία αυτοί μπορούν να προβάλλουν ενώπιον των δικαστηρίων και τα εθνικά δικαστήρια οφείλουν να προασπίζουν, το εθνικό δικαστήριο οφείλει να μην εφαρμόζει οποιαδήποτε αντίθετη προς τις διατάξεις αυτές διάταξη του εσωτερικού δικαίου.**

(υπογραφές)